

Оцінка механізму адміністрування та регулювання місцевих податків та зборів в Україні

Кміть В.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Вовчанський Ю.В.

студент спеціальності «Фіскальне адміністрування та митна справа»
Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті розкрито теоретично-методичні аспекти регулювання та адміністрування місцевих платежів в Україні, запропоновано можливі напрями їх реформування. Проаналізовано зарубіжний досвід місцевого оподаткування та механізм регулювання місцевих податків і зборів. Досліджено сучасний стан правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні. Виділено фактори, які визначають ефективність застосування місцевого оподаткування. Обґрунтовано проблеми та перспективи функціонування місцевого оподаткування з огляду на євроінтеграційний курс розвитку держави.

Ключові слова: місцеві податки і збори, місцеве оподаткування, адміністрування податків, податкове регулювання, органи місцевого самоврядування, система оподаткування.

Кміть В.М., Волчанский Ю.В. ОЦЕНКА МЕХАНИЗМА АДМИНИСТРИРОВАНИЯ И РЕГУЛИРОВАНИЯ МЕСТНЫХ НАЛОГОВ И СБОРОВ В УКРАИНЕ

В статье раскрыты теоретико-методические аспекты регулирования и администрирования местных платежей в Украине, предложены возможные направления их реформирования. Проанализированы зарубежный опыт местного налогообложения и механизм регулирования местных налогов и сборов. Исследовано современное состояние правового регулирования местных налогов и сборов в Украине. Выделены факторы, определяющие эффективность применения местного налогообложения. Обоснованы проблемы и перспективы функционирования местного налогообложения с учетом евроинтеграционного курса развития государства.

Ключевые слова: местные налоги и сборы, местное налогообложение, администрирование налогов, налоговое регулирование, органы местного самоуправления, система налогообложения.

Kmit' V.M., Vovchans'kuy Yu.V. ASSESSMENT OF THE MECHANISM OF ADMINISTRATION AND REGULATION OF LOCAL TAXES AND FEES IN UKRAINE

The article deals with theoretical and methodical aspects of regulation and administration of local payments in Ukraine and suggests possible directions for their reformation. The foreign experience of local taxation and the mechanism of regulation of local taxes and fees have been analyzed. The present state of the legal regulation of local taxes and fees in Ukraine is investigated. Allocated factors that determine the effectiveness of the application of local taxation. The problems and prospects of functioning of local taxation are grounded in view of the European integration course of state development.

Keywords: local taxes and fees, local taxation, tax administration, tax regulation, local government, tax system.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині в Україні місцеві податки та збори є одними з головних фіскальних інструментів державного регулювання та важливим джерелом доходів місцевих бюджетів.

Прийняття Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [1] та неодноразова реорганізація фіскальних органів в Україні стали суттєвими факторами процесу розвитку системи місцевого оподаткування в Україні. Це привело до докорінної зміни означеної складової доходів місцевих бюджетів, оскільки ліквідовано ті місцеві податки та збори, що склали 90% доходів місцевих платежів (комуналь-

ний податок, ринковий збір, збір за надання дозволу на розміщення об'єктів торгівлі тощо), а також запроваджено нові (податок на нерухоме майно, земельний податок, єдиний податок, збір запровадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір).

Чинна сьогодні у країні система справляння та адміністрування місцевих податків та зборів неповністю відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування. Зокрема, вагомою проблемою є те, що законодавчо закріплені місцеві податки, збори

та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, а отже, не виконують стимулюючої функції. Як наслідок, такі вади негативно позначаються на дотриманні принципів єдності, повноти, достовірності, гласності, наочності бюджетного устрою країни загалом.

Існування місцевих податків та зборів відповідає перш за все інтересам територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою. Отже, можемо стверджувати, що метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їхніх завдань і функцій, що перебувають у їх самостійному розпорядженні та концентруються у бюджетах різних рівнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання податкового адміністрування та регулювання місцевих податків і зборів знайшли відображення в численних працях вітчизняних і зарубіжних науковців та фахівців, зокрема в роботах В. Гейця, М. Гончаренка, Г. Дмитренка, Р. Доула, Ф. Котлера, А. Крисоватого, І. Крупки, О. Кучабського, І. Луніної, К. Маккенона, Д. Мікезела, С. Опаріна, А. Чандлера, С. Юрія. Правовому регулюванню місцевих податків і зборів, з'ясуванню їх правової природи приділяли увагу вітчизняні дослідники, зокрема Л. Воронова, Л. Касьяненко, І. Криницький, М. Кучерявенко, Т. Латковська, О. Лукашев, О. Музика-Стефанчук, А. Монаєнко, Л. Нікітіна, А. Нечай, О. Орлюк, Н. Пришва, Л. Савченко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні досягнення вищезгаданих науковців, молододослідженими залишаються сучасні проблеми ефективного розвитку механізму справляння місцевих податків і зборів з урахуванням певних факторів та умов, що притаманні зарубіжній специфіці, зокрема автоматизації процесів адміністрування, інновації фіскальної політики на регіональному рівні, формуванню податкової культури та дисципліни, прозорого розподілу та перерозподілу надходжень від сплати місцевих податків та зборів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні характерних умов адміністрування та регулювання місцевих податкових платежів в Україні та розвинених країнах світу; виокремленні з них найбільш ефективних для впровадження у вітчизняну фіскальну політику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порядок справляння місцевих подат-

ків і зборів в Україні є складовою системи оподаткування, засади становлення, розвитку та реформування якої умовно можна розподілити на два основні етапи:

- 1) до прийняття ПКУ (1991–2010 рр.);
- 2) після прийняття ПКУ (2011 р. – теперішній час).

На першому етапі, а саме після набуття Україною незалежності, почали застосовувати новий підхід до місцевого оподаткування, що втілювався в прийнятті нормативно-правового акта, такого як Декрет Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» [2], яким здійснювалося регулювання місцевих податків та зборів в країні. Цим Декретом впроваджено два місцеві податки й чотирнадцять місцевих зборів, а саме відбулося впровадження комунального податку, податку з реклами, ринкового збору, збору за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі, збору за паркування автомобілів, готельного збору, курортного збору, збору за право використання місцевої символіки, збору за видачу ордеру на квартиру, збору за проведення місцевих аукціонів, конкурсного розпродажу і лотерей, збору за право проведення кіно- і телезйомок, збору за участь у бігах на іподромі, збору за виграш на бігах, збору з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі, збору з власників собак, збору за проїзд територією прикордонних областей автотранспорту, що прямує за кордон. Зазначений перелік із шістнадцяти податкових платежів не був остаточним, оскільки неодноразово вносилися зміни до згаданого Декрету «Про місцеві податки і збори», крім того, види місцевих податків і зборів та механізм із справляння в кінцевому результаті були визначені в одному з основних податкових законів, а саме Законі України «Про систему оподаткування» [3].

Другий етап розпочався після прийняття ПКУ [1], що набув чинності з 1 січня 2011 р. і докорінно змінив систему місцевого оподаткування, скасувавши Закон «Про систему оподаткування», Декрет Кабміну [2], Указ Президента України «Про впорядкування механізму сплати ринкового збору» [4] та низку інших нормативно-правових актів.

ПКУ з метою реформування системи місцевого оподаткування та зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів передбачав:

- 1) скасування десяти неефективних місцевих зборів, таких як комунальний податок; збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг; збір за право використання місцевої символіки; збір із власників

собак; збір за видачу ордеру на квартиру; збір за участь у бігах та іподромі; збір за виграш на бігах на іподромі; збір з осіб;

2) відмову від фіксованих ставок збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (плати за торговий патент) шляхом встановлення ставок до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством на 1 січня звітного року;

3) перехід на нову базу оподаткування збором за місце для паркування транспортних засобів (замість години паркування застосувалася площа паркування), що запобігатиме ухиленню від сплати збору;

4) запровадження туристичного збору, який справлятиметься на всій території держави (замість курортного збору, який має обмежене застосування); ставку податку встановлено в розмірі від 0,5% до 1% вартості проживання в готелях, мотелях.

На момент прийняття кодифікованого нормативно-правового акта, відповідно до ст. 10 ПКУ [1], до місцевих податків належали податок на нерухоме майно, земельний податок та єдиний податок. До місцевих зборів віднесено збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Місцеві податки та збори мають низку загальних ознак [5, с. 231]:

- використання надходжень від цих платежів для фінансування місцевих потреб у межах території, підвідомчої відповідним органам місцевого самоврядування;

- зарахування їх до місцевих бюджетів;

- віднесення організації, запровадження та стягування цих платежів до компетенції органів місцевого самоврядування та фіскальних органів;

- збір та використання платежів як складової частини доходів місцевих бюджетів перебувають також під контролем органів місцевого самоврядування;

- наявність у органів місцевого самоврядування ширшої компетенції у правовому регулюванні місцевих податків та зборів порівняно з податковими платежами інших рівнів.

Правове регулювання місцевих податків і зборів має певну специфіку, оскільки здійснюється на двох рівнях, а саме на загальнодержавному та місцевому.

По-перше, держава визначає вичерпний перелік таких обов'язкових платежів, коло платників, об'єкти оподаткування, граничні розміри ставок, тобто встановлює основи їх

справляння, надаючи повноваження органам місцевого самоврядування на введення таких податків і зборів на відповідній території.

По-друге, місцеві органи влади, реалізуючи надані державою повноваження, встановлюють і детально регламентують механізми справляння окремо кожного податку та збору, а також впроваджують їх у дію. Таке положення забезпечує захист місцевих бюджетів від необґрунтованого і безмежного тиску згори (держави).

Таким чином, місцеві податки та збори – це обов'язкові платежі, що встановлюються державою, регламентуються, справляються органами місцевого самоврядування і надходять до місцевих бюджетів.

Вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків та зборів в Україні може відбуватися шляхом боротьби з ухиленням від сплати місцевих податків та зборів, реформування спрощеної системи оподаткування та інституційно-функціональної структури податкової системи, ефективної кадрової політики в органах Державної фіскальної служби України (далі – ДФСУ).

Термін «адміністрування» походить від латинського «administratio», що означає «управляти», його застосування у сполученні зі словом «податки» утворює словосполучення «управління податками». Адміністрування податків можна визначити як діяльність фіскальних органів, що спрямована на організацію податкового процесу та здійснення нагляду (контролю) за дотриманням податкового та митного законодавства, правильною обчислення, повнотою та своєчасністю сплати податків (зборів та інших обов'язкових платежів) до бюджетів різних рівнів.

Під системою адміністрування податків розуміємо сукупність взаємопов'язаних елементів, зокрема фіскальних та інших центральних органів виконавчої влади як керуючої та податкових платежів як керованої систем. Управлінська діяльність керуючої системи спрямована на формування податкових надходжень до бюджетів різних рівнів і державних цільових фондів, що забезпечує реалізацію функцій податків у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Під податковим регулюванням розуміємо заходи цілеспрямованого економічного законодавчого впливу держави на виробничо-економічні, соціальні процеси через систему регульованого оподаткування (зміна видів податків, податкових ставок; надання податкових пільг; регулювання загального рівня

оподаткування, відрахувань у бюджет (наприклад, надання пільгових податків суб'єктам малого чи середнього бізнесу, підприємцям-початківцям, програмам ноу-хау)). Зниження податків може стимулювати вітчизняне виробництво, сприяти розвитку окремих видів економічної діяльності, впливати на рівень матеріального добробуту різних категорій населення.

Під час законодавчого регулювання системи місцевих податків і зборів треба враховувати низку факторів:

1) закріплення за місцевими бюджетами таких дохідних джерел, що забезпечували би стабільне надходження доходів і фінансування власних повноважень місцевих органів;

2) сполучення інтересів держави й місцевого самоврядування за обмеження необґрунтованого впливу державної влади на місцеве оподаткування;

3) доцільність та обґрунтованість введення місцевих податків і зборів на відповідній території;

4) домірність сум коштів, що надходять до бюджетів від таких податків і зборів з витратами по їхньому справлянню тощо.

Нині існують суттєві недоліки в адмініструванні та регулюванні місцевих податків і зборів, серед яких слід назвати [6, с. 95]:

– відсутність ефективного правового поля, яке б відповідало сучасним умовам господарювання;

– незацікавленість місцевої влади у додатковому залученні коштів від справляння місцевих податків і зборів, насамперед це пов'язане з особливостями визначення обсягів надання міжбюджетних трансфертів;

– другорядність місцевих податків і зборів порівняно із загальнодержавними;

– відсутність екологічного оподаткування як суто місцевого податку;

– нерозвиненість самооподаткування як альтернативної форми надходжень до місцевих бюджетів, що пов'язане з непоінформованістю та недовірою населення до цього виду фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру.

Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування та підтримка органів місцевого самоврядування в умовах світової кризи є одними із завдань вдосконалення податкових відносин на місцевому рівні у найближчі декілька років. У зв'язку з цим фіскальна політика, як і в попередні роки, має бути спрямована на вирівнювання бюджетної забезпеченості та підтримання збалансованості місцевих

бюджетів. Удосконалювати форми фінансової підтримки слід з урахуванням дотримання балансу державних та місцевих видаткових зобов'язань, а також зарубіжного досвіду.

З огляду на досвід високорозвинених країн ЄС нині для покращення системи місцевого оподаткування національної економіки можна запропонувати такі напрями вдосконалення вітчизняної системи адміністрування податків з урахуванням досвіду європейських країн:

– налагодження партнерських взаємовідносин між фіскальними органами та платниками податків, що ґрунтуються на якісно новій філософії розуміння місця громадянина в державі та в податковому адмініструванні;

– посилення відповідальності як платників податків, так і фіскальних органів за порушення податкової та службової дисципліни;

– зниження рівня корупції в країні шляхом активного використання новітніх комп'ютерних технологій у процесі справляння та адміністрування податків, посилення кримінальної відповідальності за корупційні діяння як працівників ДФСУ, так і платників податків.

– оподаткування спільного доходу сім'ї як об'єкта податку на доходи фізичних осіб і запровадження диференційованих ставок ПДВ;

– вдосконалення процедур обліку платників податків та обліку платежів податкового характеру, а також поліпшення обслуговування платників податків, підвищення податкової культури, податкової та службової дисциплін тощо.

В міжнародній термінології місцеві податки та збори визначаються як локальні податки, а також є основою дохідної частини місцевих бюджетів більшості західних держав.

У зарубіжних країнах прийнято розрізняти такі дві групи місцевих податків: власні податки (місцеві податки у прямому значенні), які запроваджуються і стягуються в межах конкретної адміністративної одиниці та повністю надходять до місцевих бюджетів; загальні податки, які передбачаються в державному бюджеті на користь місцевих органів. Ставки цих податків встановлюються державою та не можуть бути змінені на місцевому рівні. Прикладами є прибутковий податок у Німеччині, надходження від якого розподіляються між федерацією, землями та громадами; відрахування від прибуткового податку в США; відрахування від прибуткового податку і ПДВ у Франції. Також існує поділ місцевих податків на прямі (включають, наприклад, податок на прибуток (доходи) юридичних і фізичних осіб, земельний податок) та непрямі (включають

податок з продажу, акцизи на паливо, тютюн, алкогольні напої тощо). Також існує досить різноманітна група так званих інших податків (податкові збори з видовищ, власників собак, зайняття торгівлею тощо), яка зазвичай не має істотного фінансового значення в місцевих бюджетах країн Заходу [7, с. 200–202].

Світова практика свідчить про те, що заплановані доходи та видатки місцевого бюджету мають відображати пріоритети соціально-економічної політики та оцінюватися з огляду на аналіз основних факторів економічної взаємодії бюджетної системи з підприємствами та населенням. До основних чинників взаємодії можна віднести величину податкового тягаря, розмір трансфертних виплат, надання пільгових режимів оподаткування, розвиток інфраструктури, стабільність і раціональність нормативно-правового регулювання економічної діяльності.

Під час дослідження міжнародного досвіду податкового адміністрування та регулювання у вітчизняній практиці значний інтерес представляють системи податкового адміністрування США і Канади. Такий інтерес зумовлений тим, що згадані держави є федеративними країнами, в яких місцеві органи влади мають традиційно високий рівень автономії в управлінні місцевими справами. Україна, як відомо, хоча і є унітарною державою, але проголосила курс на децентралізацію та спрощення державного управління, розширення прав та повноважень регіональних органів у реалізації регіональної соціально-економічної політики, ширшому представленні місцевих громад в управлінні державними справами на конкретній території. Це виявлятиметься також у сфері податкового адміністрування.

Податкова система США складається з трьох рівнів, що відповідають рівням державної влади [8, с. 30–36]:

1) вищий (федеральний рівень), тобто встановлення та збір федеральних податків, адміністрування яких регулюється федеральними законами; надходження від цих податків зараховуються до федерального бюджету;

2) середній (рівень штатів), тобто встановлення та збір місцевих податків, адміністрування яких регулюється законами штатів; надходження зараховуються до бюджетів штатів;

3) нижчий (нижчий рівень територіального управління, зокрема муніципалітети, округи), тобто збір податків, що запроваджуються органами місцевого самоврядування, надходження зараховуються до місцевих бюджетів.

На відміну від США, у Канаді на федеральному рівні запроваджено податок на додану вартість, який також має переважно фіскальне значення. При цьому на рівні багатьох територій діє податок з продажів. У Канаді є чинними досить високі ставки акцизного оподаткування. Акцизи не лише мають фіскальне та соціальне значення, але й виступають способом контролю з боку держави за переміщенням підакцизних товарів. Проблемою організації акцизного оподаткування в Канаді є наявність значної кількості контрабандних тютюнових виробів (у східних та південних провінціях країни), що постачаються переважно із США та окремих резервацій.

Основні податкові надходження місцевих бюджетів формуються за рахунок оподаткування нерухомості (різні податки на нерухомість формують до 40% доходів місцевих бюджетів) та підприємницької діяльності. Адміністрування податків у Канаді здійснюють Канадське агентство митниці та зборів, яке є підзвітним парламенту через міністра по національних доходах. Це агентство також адмініструє більшість місцевих податків, але місцеві органи влади вносять за таку послугу певну плату. В окремих провінціях адміністрування місцевих податків здійснюють регіональні органи влади (міністерство доходів певного регіону).

Вивчивши досвід розвинених країн, вважаємо, що доцільно було би запровадити в Україні акцизний податок на шкідливі для здоров'я людини продукти харчування та безалкогольні ароматизовані та підсолоджені напої. Вказаний податок мав би добрий фіскальний потенціал у поповненні дохідної частини місцевих бюджетів. До того ж треба розширити перелік місцевих податків і зборів за рахунок запровадження зборів цільового спрямування, таких як збори за прибирання та освітлення вулиць, утилізацію сміття і побутових відходів, упорядкування парків, цвинтарів. Місцеві органи влади повинні самостійно визначати ставки названих цільових зборів відповідно до максимальної ставки, встановленої вищим законодавчим органом держави та особливостей структури виробництва, соціального, екологічного стану території.

Ретельне вивчення реформаторського досвіду зарубіжних країн та його адаптування до вітчизняних умов сприяють підвищенню ефективності та результативності роботи фіскальних органів України. Однак без урахування особливостей соціально-економічної та політичної ситуації в нашій державі про-

сте запозичення чужого реформаторського досвіду не принесе позитивних результатів.

Великі надії уряд України покладає на реформу децентралізації, ефективність якої залежить від правильності розуміння та мислення органів місцевого самоврядування щодо формування стратегій регіонального розвитку та об'єднання територіальних громад.

Податкова децентралізація передбачає зміцнення та розширення повноважень і прав місцевого та регіонального самоврядування щодо формування територіальних (місцевих) бюджетів за рахунок отриманих податків (зборів та інших обов'язкових платежів).

Децентралізація надходжень податків до місцевих бюджетів відбувається за рахунок переведення податків із загальнодержавних до місцевих, що дасть змогу досягти самостійності управління місцевими грошовими ресурсами на користь регіону. Децентралізація дає можливість збалансувати наявні механізми надання суспільних послуг з наявними потребами та вподобаннями місцевих жителів і громад, а також підвищує рівень відповідальності всіх місцевих органів за виконання покладених на них функцій. Однак використання можливих переваг податкової децентралізації потребує забезпечення деяких передумов, серед яких можна виділити [9, с. 324]:

- чіткий розподіл видаткових зобов'язань між усіма рівнями влади з урахуванням економічних критеріїв;
- достатню автономію органів місцевого самоврядування щодо визначення розміру та структури видатків місцевих бюджетів;
- наявність дієвих стимулів та механізмів відповідальності органів місцевого самоврядування для забезпечення ефективного надання суспільних благ;
- достатність адміністративного та фінансового потенціалу органів місцевого самоврядування для належного виконання покладених на них функцій.

Серед методів податкової децентралізації виділяють податкову деконцентрацію та податкову деволюцію. Податкова деконцентрація передбачає передачу центральним урядом лише частини загальнодержавних податків, зборів і загальнообов'язкових платежів до територіальних бюджетів у вигляді закріплених та регулюючих доходів, тоді як податкова деволюція передбачає передачу всіх податкових повноважень органам місцевого та регіонального самоврядування. Сту-

пінь податкової деволюції та ступінь податкової деконцентрації в сумі дорівнюють ступеню податкової децентралізації.

Висновки з цього дослідження. Створення системи місцевого оподаткування в Україні характеризується процесом запровадження та скасування місцевих податків і зборів, розробкою нормативно-правових актів, які постійно змінювалися та доповнювалися з метою вдосконалення та покращення податкової системи загалом. Сучасний стан місцевих податків і зборів характеризується подальшим реформуванням системи місцевого оподаткування в Україні, реалізацією податкової реформи та кроком до розв'язання на законодавчому рівні основних проблем наповнення дохідної частини місцевих бюджетів, оскільки саме положення оновленого ПКУ стали своєрідним орієнтиром для органів місцевого самоврядування під час прийняття ними рішень щодо запровадження місцевих податків і зборів. А раціонально організоване місцеве оподаткування забезпечить зростання економіки та суттєво підвищить соціальний добробут регіонів та його населення.

Підводячи підсумок, можемо констатувати, що інститут місцевого оподаткування є головним у сфері формування доходів місцевих органів влади в більшості розвинених країн. Тому під час створення ефективної системи місцевого оподаткування в Україні потрібно враховувати досвід розвинених країн та більш системно обґрунтовувати методики розробки проектів податкових реформ на законодавчому рівні.

Отже, механізм адміністрування та регулювання місцевих податків і зборів в Україні нерозривно пов'язаний з наявністю низки проблемних аспектів. Саме тому очевидним є факт, що вітчизняна система адміністрування податків, як і податкове законодавство, потребує вдосконалення. Стратегія такого вдосконалення полягає у створенні ефективніших механізмів адміністрування податків, недопущенні проявів корупції у податкових відносинах, сприянні підвищенню добровільності сплати податків, формуванні партнерських взаємовідносин між фіскальними органами та платниками податків, створенні справедливих умов оподаткування для всіх платників податків і забезпеченні мобілізації фінансових ресурсів до бюджетів різних рівнів у достатньому обсязі. У цьому аспекті доцільно врахувати сучасні здобутки з досліджуваної проблематики на основі досвіду країн-членів ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про місцеві податки і збори: Декрет Кабінету Міністрів від 20 травня 1993 р. № 56-93. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/56-93>.
3. Про систему оподаткування: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1251-XII (втратив чинність). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>.
4. Про впорядкування механізму сплати ринкового збору: Указ Президента України від 28 червня 1999 р. № 761/99 (втратив чинність). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761/99>.
5. Хлібок Ю. Основні напрямки реформування сучасної податкової системи України. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2009. 231 с.
6. Бандурка О. Податкове право: науково-практичний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 95 с.
7. Скакун Ю. Законодавчі шляхи удосконалення місцевої податкової системи України. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». 2009. С. 204–208.
8. Проскура К. Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування. Економічний часопис. 2012. С. 30–36.
9. Сідельникова Л., Костіна Н. Податкова система: навч. посіб. 2013. 324 с.

REFERENCES:

1. The Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 02.12. 2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. About local taxes and fees: Decree of the Cabinet of Ministers dated May 20, 1993 № 56–93. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/56-93>.
3. About the taxation system: Law of Ukraine dated 25.06.1991 No. 1251-XII (expired). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>.
4. On the ordering of the mechanism for payment of market fees: Decree of the President of Ukraine dated June 28, 1999 No. 761/99 (expired). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761/99>.
5. Khlbok Y. The main directions of the reform of the modern tax system of Ukraine. Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business, 2009. 231 p.
6. Bandurka O. Tax law: [scientific and practical manual]. Center for Educational Literature, 2014. 95 p.
7. Skakun Y. Legislative ways to improve the local tax system of Ukraine // Uchenye zapiski Tavricheskogo National University. V.I. Vernadsky Series “Legal Sciences”, 2009. P. 204–208.
8. Proskura K. Foreign experience in tax administration. Economic Journal, 2012. P. 30–36.
9. Sidelnikova L., Kostina N. Tax system: [curriculum vitae]. Manual, 2013. 324 p.